

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้า เอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของชาวเขาเผ่าม้ง
2. ความรู้เรื่องเพศศึกษา เจตคติเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. ทบทวนวรรณกรรมและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

สภาพทั่วไปของชาวเขาเผ่าม้ง

สภาพทั่วไปของชาวเขาเผ่าม้งในส่วนนี้จะนำเสนอถึงความเป็นมาและสภาพทางประชากร ถิ่นที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ประเพณีการเกี้ยวสาวและประเพณีการแต่งงานของชาวเขาเผ่าม้ง

1. ความเป็นมาของชาวเขาเผ่าม้ง

ชาวเขาเผ่าม้ง (Hmong) หรือแม้ว (Moa) เป็นชาวเขาที่มี 3 กลุ่มย่อย คือ แม้วน้ำเงิน แม้วขาว และแม้วกั่ว(ม)บ้ำ (ซูพินิจ เกษมณี. 2531) จากสถิติจำนวนประชากรชาวเขาเผ่าม้งในประเทศไทยที่สถาบันวิจัยชาวเขาได้รวบรวมไว้ในปี พ.ศ. 2526 มีจำนวน 62,791 คน แต่จากข้อมูลของกองสงเคราะห์ชาวเขาในปี พ.ศ. 2538 พบว่า ชาวเขาเผ่าม้งเป็นเผ่าที่มีการกระจายตัวมากที่สุด และเป็นชาวเขาเผ่าที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 รองจากเผ่ากะเหรี่ยง มีประชากร ทั้งหมด 111,677 คน และ

มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่ใน 13 จังหวัด 56 อำเภอ 242 หมู่บ้าน คือ จังหวัดพะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง สุโขทัย กำแพงเพชร ตาก เพชรบูรณ์ พิชญโลก และเลย

2. ดินที่อยู่อาศัย

ชาวเขาเผ่าม้งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางตอนเหนือของเอเชีย และมีส่วนของเชื้อชาติ ตูราน อันมีลักษณะกึ่งคอเคเซียนกึ่งมองโกลซึ่งบรรพบุรุษได้อพยพลงมาทางใต้ ในเวลาต่อมาได้ ผสมกับเผ่าพันธุ์อื่นๆมาบ้างในช่วงของการอพยพลงมาทางใต้ ชาวเขาเผ่าม้งนิยมตั้งบ้านเรือนบนภูเขา ในระดับความสูงประมาณ 1,000-1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล อันเนื่องมาจากลักษณะโครงสร้าง ทางเศรษฐกิจของเผ่าซึ่งทำการเพาะปลูกแบบไร่เลื่อนลอย เช่น การปลูกฝิ่นซึ่งเป็นพืชทางเศรษฐกิจ และธรรมชาติของผืนชอบชื้นและเจริญเติบโตได้ดีบนพื้นที่สูง แต่ในปัจจุบันจะพบหมู่บ้านม้งใน ระดับความสูงที่แตกต่างกันตั้งแต่พื้นราบไปจนถึงภูเขาสูง นั่นเป็นเพราะหลายหมู่บ้านได้เลิก ปลูกฝิ่นแล้ว โดยหันไปนิยมปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆแทน เช่น ปลูกข้าวเพื่อบริโภค ข้าวโพด สำหรับเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับอัตราการเพิ่มของประชากรบนพื้นที่สูงมีมากขึ้น ทั้งจากจำนวน ประชากรชาวเขาในประเทศไทยซึ่งเพิ่มตัวเองตามธรรมชาติ จากการอพยพเข้าของชาวเขาจาก ประเทศเพื่อนบ้าน และจำนวนประชากรพื้นราบที่รุดล้าขึ้นไปหาที่ทำกินบนเขา รวมทั้งแรงบีบคั้น จากความเข้มงวดของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในด้านการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร จึงทำให้การเลือก พื้นที่ทำกินและพื้นที่ปลูกบ้านเรือนโดยเสรีทำได้ยากขึ้น

ส่วนทำเลที่ตั้งบ้านเรือนของชาวเขาเผ่าม้งที่คิดควรจะเป็นเนินเขาที่ลาดลงไปแต่ไม่ ลาดชันจนเกินไปนัก สดปลายเนินเขาที่ลาดลงมีลำห้วยไหลผ่านตลอดปี ผังตรงข้ามลำห้วยมีแนว เขาสองลูกตั้งสลับหว่างกันและนิยมปลูกบ้านอยู่ใกล้ชิดกันในกลุ่มเครือญาติ ขนาดของหมู่บ้านจะมี ตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5-10 หลังคาเรือน ไปจนถึงกว่า 100 หลังคาเรือนแต่โดยทั่วไปจะอยู่ ระหว่าง 25-50หลังคาเรือน ในหลายแห่งซึ่งที่ทำกินอยู่ห่างไกลไปจากบริเวณที่อยู่อาศัยมาก มักจะ สร้างบ้านอีกหลังหนึ่งไว้ในไร่เป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง และจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านหลัง นั้นในช่วงที่มีกิจกรรมการเกษตรกำลังเร่งรัดหรือหนักมาก การปลูกบ้านตามประเพณีจะปลูก คล่อมดินโดยใช้พื้นดินเป็นพื้นเรือน จะมีการเสี่ยงทายล่วงหน้าว่าภูมิลำเนาเหมาะที่จะปลูกบ้านหรือ ไม่ ด้านหน้าของบ้านหันไปทางลาดเขาส่วนที่ลาดลง

3. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

วิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้นและมากกว่าชาวเขาเผ่าอื่นๆ เนื่องจากมีอาชีพทำไร่และค้าขายพืชไร่ ลักษณะครอบครัวของชาวเขาเผ่าม้งเป็นแบบครอบครัวขยายและยอมรับการที่สามีมีภรรยาได้หลายคน ให้ฝ่ายชายเป็นใหญ่ในครอบครัวตลอดจนการบูชาบรรพบุรุษเหมือนชาวจีน ในชีวิตครอบครัวปกติของชาวเขาเผ่าม้งแทบจะไม่มีวันว่างจากการทำงานทั้งชายและหญิง สำหรับผู้ชายนั้นนอกจากงานในไร่แล้วยังต้องรับผิดชอบทั้งการซ่อมแซมบ้านเรือนและอุปกรณ์ที่ทำการเกษตร เมื่อพอมีเวลาจะออกล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารเสริมในครอบครัว ส่วนผู้หญิงนอกเหนือจากงานในไร่แล้วยังต้องรับผิดชอบในเรื่องการเรือน นับตั้งแต่การให้อาหารสัตว์ การเตรียมและจัดหาอาหาร การซ่อมแซมตัดเย็บเสื้อผ้าให้แก่สมาชิกในครอบครัว แต่เพศชายมีสถานภาพสูงกว่าเพศหญิง ด้วยเหตุที่จารีตประเพณีชาวเขาเผ่าม้งมีการสืบสกุลทางฝ่ายชายบุตรชายจะเป็นผู้สืบทอดหน้าที่เกี่ยวกับพิธีกรรมของครัวเรือนต่อจากบิดา การแต่งงานถูกรับรู้กันในความหมายว่า “การซื้อเมีย” เพราะฝ่ายชายจะต้องเสียค่าสินสอดหรือค่าตัวเจ้าสาว และพราภเจ้าสาวออกจากครอบครัวของพ่อแม่ตนเองมาเป็นสมาชิกและแรงงานใหม่ของครัวเรือนของฝ่ายชาย ผู้ชายมักเป็นเสียงสุดท้ายในการตัดสินใจที่สำคัญๆ ของครัวเรือน และโดยเฉพาะกิจกรรมของชุมชนโดยส่วนรวมและรวมไปถึงการตัดสินใจพิพาทต่างๆ การติดต่อธุรกิจการค้าก็เป็นหน้าที่ของผู้ชายด้วย ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมเมืองได้แผ่ขยายไปสู่ชุมชนชาวเขาเผ่าม้ง และชาวเขาเผ่าม้งได้มีการติดต่อกับสังคมเมืองอย่างสม่ำเสมอ อันเนื่องมาจากอาชีพค้าขายโดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร แต่ก็ยังเป็นบทบาทของเพศชายเป็นส่วนใหญ่

ชาวเขาเผ่าม้งนิยมมีบุตรมากและนิยมผู้ที่ขยันทำมาหากิน เนื่องจากสังคมม้งใช้เทคนิคการเกษตรแบบใช้แรงงานคนเป็นสำคัญ การมีบุตรมากหมายถึงมีแรงงานมาก การมีแรงงานมากหมายถึงเพาะปลูกได้มากและได้ผลผลิตมาก ผู้ที่มีลูกหลานมากสถานภาพทางสังคมก็จะถูกยกย่องขึ้นโดยปริยาย ประกอบกับแรงงานที่มีเหลือเพื่อจะทำให้เพิ่มพูนสถานภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงมากขึ้นและกลับไปช่วยส่งเสริมสถานภาพทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามค่านิยมนี้เริ่มมีการปรับเปลี่ยนไปแล้วในบางพื้นที่ที่มีการเน้นงานวางแผนครอบครัวกันอย่างมาก มีหลายรายเริ่มรับเทคนิควิธีการคุมกำเนิดแบบต่างๆ แต่นั่นมักเป็นเพราะผู้รับบริการมีบุตรมากพอแล้ว หรือมีปัญหาการคลอดบุตรในระยะหลังๆ จึงหันมาหาการคุมกำเนิด

4. ประเพณีการเกี้ยวสาว และประเพณีการแต่งงาน

ครอบครัวชาวเขาเผ่าม้งเป็นครอบครัวแบบขยายมักอยู่หลายครอบครัวใน 1 หลังคาเรือน ทั้งนี้เนื่องจากลูกชายที่แต่งงานจะนำภรรยาเข้ามาสู่ครอบครัวของพ่อแม่และนับถือเชื้อสายทางบิดา ก่อนที่จะแต่งงานกันชายหนุ่มจะมีการเกี้ยวพาหญิงสาวแต่จะไม่เกี้ยวพาในที่สาธารณะ และต่อหน้าผู้คน โดยเฉพาะต่อหน้าผู้ใหญ่เพราะถือว่าเป็นการไม่ให้เกียรติผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อชายหนุ่มพึงใจสาวใดเขาจะรอนพ่อแม่พี่น้องของหญิงสาวกลับ ซึ่งมักเป็นเวลาที่ค่อนข้างดีแล้วจึงไปแอบเรียกหญิงสาวอยู่ด้านข้างฝาห้องด้านนอกของตัวบ้านและพูดจาเกี้ยวพาราสีด้วยเสียงกระซิบเพื่อจะอ้อนวอนให้หญิงสาวออกมาพบตนข้างนอก ชายหนุ่มอาจต้องพยายามอยู่หลายครั้งหลายหนและอาจไม่สมประสงค์เลย แต่ในรายที่เกิดความพึงใจซึ่งกันและกันหญิงสาวก็จะออกจากบ้านมาพบชายหนุ่มข้างนอกและอาจพากันไปพลอดรักในพุ่มพงไม้ การมีสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานจึงไม่เป็นข้อถือสำคัญในสังคมม้ง แต่ไม่พึงกระทำอย่างเปิดเผยในตัวบ้านเพราะจะทำให้ผีเรือนโกรธได้ โอกาสในการเกี้ยวสาวเป็นพิเศษอีกระยะหนึ่งคือระหว่างฉลองปีใหม่ โดยเฉพาะชายหนุ่มต่างถิ่นมักจะมีโอกาสได้มาพบปะรู้จักกับหญิงสาวในช่วงเวลานี้และได้เล่นโยนลูกช่วงกัน ซึ่งเป็นโอกาสที่ชายหนุ่มจะเกี้ยวพาราสีหญิงสาวได้ต่อหน้าผู้คน และอาจจะไปเกี้ยวพาต่อกันในเวลาค่ำคืนอีก ดังนั้นมักพบว่าหลังพิธีปีใหม่จะมีหญิงสาวชาวเขาเผ่าม้งแต่งงานกันหลายคู่

วิธีแต่งงานที่ชาวเขาเผ่าม้งใช้กันอยู่มีหลายลักษณะ แต่ที่นิยมกันมาก คือ การนัดชายหนุ่มพึงใจสาวใดจนปลงใจว่าจะนัดมาเป็นภรรยา เมื่อได้โอกาสเหมาะในขณะที่ยังอยู่ลำพังแต่ต้องเป็นนอกตัวบ้าน คณะชายหนุ่มจะเข้าช่วยกันนัดหญิงสาวเพื่อไปยังบ้านของตน หรือบ้านญาติที่แซ่สกุลเดียวกับหนุ่มที่เป็นผู้นัด โดยทั่วไปหญิงสาวจะร้องขอความช่วยเหลือ มารดาหรือญาติที่เป็นหญิงจะรับมาช่วยกันยื้อแย่งตัวหญิงสาวกลับ ญาติพี่น้องฝ่ายชายหรือแม้แต่บิดาของหญิงสาวจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวด้วยเลย หากคณะชายหนุ่มนัดไม่สำเร็จคือหญิงสาวหนีหลุดรอดกลับบ้านไปได้การนัดนั้นก็สิ้นโมฆะ แต่หากการนัดสำเร็จภายใน 3 วัน ฝ่ายชายจะจัดผู้แทนไปกับชายหนุ่มเพื่อขอขมาต่อบิดามารดาของผู้หญิง การแต่งงานจะถือว่าเสร็จสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้จ่ายค่าสินสอดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งมักจะเป็น 1-2 ปีหลังจากวันนัด ซึ่งคู่หนุ่มสาวที่ได้อยู่กินเป็นสามีภรรยากันมาก่อนในระหว่างนั้นแล้ว มีบางคู่แม้มีบุตร 2-3 คนแล้ว ก็ยังไม่ได้เสียค่าตัวเจ้าสาวเลยก็มี โดยวิธีการนัดนี้บางครั้งก็ดำเนินไปในลักษณะสมยอมหรือรับรู้ของหญิงสาวและยินดียินยอมด้วยความเต็มใจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพาหนีมากกว่านัด การแต่งงานวิธีอื่นๆก็ถือการแต่งงานแบบมีผู้ใหญ่เป็นเจ้าแก่ไปสู่ขอ วิธีนี้นิยมใช้ในการสู่ขอกับสกุลที่เกี่ยวข้องกันเช่น สู่ขอลูกสาวของ

พี่หรือน้องสาวของพ่อหรือลูกสาวของพี่หรือน้องชายของแม่ อีกวิธีหนึ่งของการแต่งงานคือการหมั้นหมายระหว่างกันตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ ซึ่งจะนิยมนั้นหมายระหว่างลูกพี่ลูกน้องเช่นเดียวกัน (ซูพินิจ เกษมณี. 2531 หน้า 8-54)

ความรู้ เจตคติเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

1. วัยรุ่น เป็นวัยที่ย่างเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Adolescence” มาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” ซึ่งแปลว่าเจริญไปสู่สุติภาวะ นั่นคือวัยรุ่นจะพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การที่จะกำหนดให้แน่ชัดว่าเด็กชายและเด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเมื่อใดนั้น จึงเป็นการกำหนดได้ยากเนื่องจากความแตกต่างของแต่ละบุคคล แต่มีเกณฑ์บางประการที่ใช้กันในการพิจารณาสำหรับกลุ่มอายุของวัยรุ่นที่กำหนดโดยองค์การอนามัยโลกจะเป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี สำหรับกลุ่มวัยรุ่นในประเทศไทยมีผู้กำหนดไว้เป็นช่วงอายุ 13-19 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจากเด็กไปสู่ความเป็นหนุ่มสาว ซึ่งในประเทศไทยเด็กอายุ 13 ปี เป็นวัยที่พ้นการศึกษาภาคบังคับมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเติบโตไปสู่ความเป็นหนุ่มสาว และเมื่ออายุ 20 ปีเต็ม เป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายไทย การพิจารณาว่าการย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะประกอบด้วยพัฒนาการที่สำคัญ คือ (อ้างในการศึกษา ศรีพิพรา จาริวงค์, 2539 หน้า15-18)

1. พัฒนาการด้านร่างกาย (Physical Development) เป็นการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะต่างๆที่แสดงถึงการเจริญเติบโตของร่างกาย ซึ่งจะทำให้ร่างกายมีขนาดเปลี่ยนแปลงไป เช่น ส่วนสูง และน้ำหนักเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงเกิดจากอิทธิพลของต่อมเพศทำให้ร่างกายมีสัดส่วนแบบหนุ่มสาว การเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของร่างกายทำให้มีความพร้อมในการที่จะทำหน้าที่ในการเคลื่อนไหว มีพลังงานและมีสมรรถภาพในการตอบสนองต่อสภาพการณ์ต่างๆได้ การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศของเด็กวัยรุ่นจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วในระยะก่อนวัยรุ่น ขบวนการเปลี่ยนแปลงด้านเพศไปสู่สุติภาวะจะดำเนินไปเมื่อเริ่มอายุประมาณ 10-11 ปีขึ้นไป และจะพัฒนาดังขึ้นที่สมบูรณ์เป็นหนุ่มสาวมีวุฒิภาวะทางเพศ (Sexual Maturation) ประมาณอายุ 13 ปีสำหรับผู้หญิง และประมาณอายุ 15 ปีสำหรับผู้ชาย การเปลี่ยนแปลงทางเพศมีอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นปฐมภูมิ (Primary Sex Changes) เป็นการพัฒนาของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ ซึ่งมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการเพิ่มมากขึ้น ในเพศชาย ลูกอัณฑะจะเพิ่มขนาดและมีน้ำหนักรวมเพิ่มขึ้น ส่วนประกอบอื่นๆของระบบสืบพันธุ์ เช่น ต่อมลูกหมาก ผลิตน้ำหล่อเลี้ยงอสุจิและท่อเก็บอสุจิจะมีการพัฒนาจากการกระตุ้นของฮอร์โมนเพศชาย จนสามารถผลิตตัวอสุจิได้ ซึ่งการพัฒนาการดังกล่าวจะดำเนินไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ จะมีการหลั่งน้ำอสุจิเป็นครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 15 ปี ในการหลั่งน้ำอสุจินั้นอาจมีผลสืบเนื่องมาจากการนอนฝันถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ หรือได้รับสิ่งเร้ามากระตุ้นให้มีการหลั่งก็ตาม เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าอวัยวะสืบพันธุ์ของเพศชายได้เจริญเต็มที่และทำงานอย่างสมบูรณ์แล้ว สำหรับเพศหญิงจะมีการเจริญเติบโตของมดลูกและรังไข่ พร้อมกันนี้รังไข่จะทำหน้าที่ผลิตไข่และฮอร์โมนออกมา ลักษณะของฮอร์โมนที่มีภาวะสมดุล จะช่วยให้เกิดวงจรของการมีประจำเดือนตามปกติ การมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นสิ่งที่แสดงถึงว่าเด็กหญิงนั้นมีวุฒิภาวะทางเพศ โดยเฉลี่ยจะมีอายุประมาณ 13 ปี จากการที่เพศหญิงและเพศชายนั้นมีเซลล์สืบพันธุ์และสามารถที่จะสืบพันธุ์ได้ จึงเป็นลักษณะทางเพศขั้นต้น ที่เป็นเกณฑ์ตัดสินการเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งมีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นทุติยภูมิ (Secondary Sex Changes) เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการมีฮอร์โมนกระตุ้นให้เกิดลักษณะทางกายต่างๆอันเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงเพศของตนอย่างสมบูรณ์ เช่น รูปร่างทรงตัวเป็นชาย มีกล้ามเนื้อ มีขนบริเวณหน้าอกและอวัยวะสืบพันธุ์ เสียงแตกห้าวในเด็กผู้ชาย ส่วนในเด็กหญิงเต้านมขยายใหญ่ขึ้น ตะโพกผาย เสียงแหลมเล็ก เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development) การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะของความสามารถที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการตอบสนองทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเพิ่มขึ้นตามอายุ จากสภาพอารมณ์ที่รุนแรงเปลี่ยนแปลงง่าย เป็นการรู้จักตอบสนองได้อย่างมีเหตุผล ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับมากขึ้น อันจะส่งผลไปถึงการเรียนรู้ การปรับตัว เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา (Intellectual Development) การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการเรียนรู้ และการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ เช่น ความสามารถในการคิด การจินตนาการ การเรียนรู้ ทำให้เด็กวัยรุ่นสามารถเลือกแนวทางตอบสนองเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ความสามารถทางสติปัญญาดังกล่าวเกิดจากการเจริญเติบโตของระบบประสาทภายในร่างกาย ซึ่งควบคุมโดยสมอง

ของคนเราและมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการต่างๆ เช่น ถ้าสมองไม่เจริญจะทำให้ความสามารถในการเคลื่อนไหวการตอบสนองและการเรียนรู้อยู่ในสภาพไม่ปกติได้ การเจริญเติบโตและทำหน้าที่ได้ของสมองจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการด้านอื่นๆ และมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการกระตุ้นให้เรียนรู้ในการช่วยตนเองตั้งแต่วัยเด็ก มีอิสระในการคิดจะทำให้เด็กมีความริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี

4. พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) การเปลี่ยนแปลงแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ที่เด็กวัยรุ่นจะมีต่อบุคคลรอบๆ ตัว ในลักษณะที่เปลี่ยนไปจากวัยเด็ก ในระยะวัยรุ่นนั้นความรู้สึกที่ต้องพึ่งพาครอบครัว พ่อ แม่ หรือผู้ใหญ่อื่นๆ จะค่อยๆ เปลี่ยนไป เด็กวัยรุ่นจะรู้สึกอยากเป็นอิสระจากการดูแลของพ่อแม่อย่างใกล้ชิดแบบเด็กมาเป็นการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง มีความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของสังคม เรียนรู้ที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนทั้งชายหญิง มีทักษะทางสังคมมากขึ้น มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมในลักษณะที่ตนจะเป็นสมาชิกของสังคมและมีส่วนร่วมรับผิดชอบในหน้าที่และมีสิทธิทางสังคมเช่นเดียวกับผู้ใหญ่

2. ความรู้เรื่องเพศศึกษา

2.1 ความรู้ (Knowledge) ได้มีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้หลายรูปแบบ เช่น Good (1975. p 65) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้ ในขณะที่ ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ(2532 หน้า 40) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งรวมประสบการณ์ที่เคยรับรู้มา

นอกจากนี้ Bloom (1975. p 66-105) ยังได้แบ่งระดับความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการนำข้อมูลความจำออกมา

2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถที่จะเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นด้วยภาพ ให้ความหมาย แปลความหมาย และเปรียบเทียบความคิดเห็นอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นได้

3. ระดับการนำไปใช้ (Application) เป็นระดับที่บุคคลสามารถนำเอาข้อเท็จจริง ตลอดจนความคิดที่เป็นนามธรรมมาปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

4. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นระดับที่สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำแนวความคิดมาแยกเป็นส่วน ประเภท หรือนำเอาข้อมูลต่างๆมาประกอบกัน เพื่อปฏิบัติตนเอง

5. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำเอาข้อมูลและแนวความคิดต่างๆ มาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งเป็นสิ่งใหม่จากเดิม

6. ระดับของการประเมินผล (Evaluation) คือ ความสามารถในการใช้ความรู้เพื่อจัดตั้งเกณฑ์การรวบรวมข้อมูล การวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากประสบการณ์ หรือการศึกษา ค้นคว้า การได้รับข้อมูลข่าวสาร การพูดคุยกับบุคคลอื่นและถูกสะสมไว้ ตามขอบเขตของปัญญาแต่ละบุคคล

2.2 เพศศึกษา (Sex Education) มีผู้ให้คำอธิบายและให้ความหมายของเพศศึกษาไว้หลายท่าน อาทิเช่น

โรบิน (Robin, 1970. อ้างใน ธีระวิวัฒน์ แสงฉาย หน้า 6) ได้อธิบายว่า เพศศึกษาช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาความสามารถสูงสุดของเขา ในฐานะที่เป็นมนุษย์ตลอดชีวิต เป้าหมายของการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในวัยต้นของชีวิต คือ การวางรากฐานอันมั่นคงแก่เด็กเพื่อที่ว่า เด็กนั้นจะได้รู้จักหน้าที่ของตนเองอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ในฐานะที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิงตลอดชีวิตของเขา

สำหรับ วันทนีย์ วากะสิน (2526 หน้า 164) ได้ให้ความหมายของเพศศึกษาว่า เพศศึกษา หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศ ซึ่งมีส่วนประกอบหลายอย่าง เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับสรีระร่างกายทั้งของชายและหญิง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์เมื่อถึงเวลา การปรับตัวในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม การเตรียมตัวเป็นบิดามารดาที่ดี รวมทั้งการมีทัศนคติที่ดีต่อเพศตรงข้าม การรู้จักให้เกียรติกัน การมีความรับผิดชอบต่อเพศตรงข้าม โดยเฉพาะเพศชายต่อเพศหญิง เพื่อให้บุคคลแต่ละคนมีความรู้ มีทัศนคติและมีพฤติกรรมที่ดีในเรื่องเพศ ไม่สร้างปัญหาให้กับครอบครัวและสังคม

แต่ สุชาติ โสมประยูร และ วรณี โสมประยูร (2528. หน้า 5-7) ได้อธิบายว่า เพศศึกษา หมายถึง การศึกษาปัญหาของชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ โคนเน้นถึงความเจริญเติบโต และ

พัฒนาการทางเพศทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และเน้นถึงกรรมวิธีที่สามารถช่วยให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยได้แบ่งเนื้อหา ได้ 4 ลักษณะ คือ

1. ทางด้านร่างกายและชีวภาพ(Biological aspect)เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกายวิภาค และสรีระวิทยาของขบวนการสืบพันธุ์ รวมทั้งหลักความจริงที่ว่ามนุษย์สามารถควบคุมการเกิดได้ เรื่องเพศเป็นเรื่องของชีวภาพมีเพศชายและเพศหญิง การทำงานของร่างกายระบบต่างๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างความนึกคิดและทัศนคติของคน มีส่วนผลักดันให้มีพฤติกรรมทางเพศอย่างไร ตลอดจนความเจริญเติบโตทางเพศในด้านร่างกายเช่น การมีหนวดเครา การมีประจำเดือน การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ การคลอดบุตร การร่วมประเวณี เป็นต้น

2. ทางด้านจิตใจและจิตวิทยา (Psychological aspect) เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ทัศนคติต่อเพศตรงข้าม ความรัก ความต้องการ หรือความรู้สึกทางเพศ ความผิดปกติทางเพศ การอดกลั้นทางเพศ การสำนึกความใคร่ การขจัดความกังวลที่ไม่จำเป็นและความห่วงใยเกี่ยวกับการพัฒนาทางเพศและพฤติกรรมบางอย่าง

3. ทางด้านสุขภาพอนามัย (Hygienic aspect) เป็นความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การรักษาความสะอาดของร่างกายโดยเฉพาะอวัยวะเพศ ความรู้เกี่ยวกับโรคและการป้องกัน การเพิ่มประชากรและการวางแผนครอบครัว เป็นต้น

4. ทางด้านสังคม (Social aspect) เป็นความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เพศสัมพันธ์ อิทธิพลของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม การเกี่ยวพาราสี การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เช่น การทำแท้ง การควบคุมสิ่งอนาจาร เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว เพศศึกษาเป็นกระบวนการศึกษา (Educational Process) และเป็นการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการเตรียมให้บุคคลแต่ละคนเรียนรู้ความจริงของชีวิต สามารถปรับตัวได้ตามขั้นตอนของชีวิตได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ความรู้เรื่องเพศศึกษา เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในทุกๆด้าน ที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโต โครงสร้างและหน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเพศทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สุขปฏิบัติ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์อันดีงาม เพื่อช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับตัวในการดำเนินชีวิต

3. เจตคติ และค่านิยม เรื่องเพศ

3.1 เจตคติเรื่องเพศ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายความหมายของ เจตคติ ไว้ อาทิเช่น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 หน้า 3) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

พรณี ช.เจนจิต (2538 หน้า 544) ได้อธิบายว่า เจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึก ทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่มีต่อบุคคลหรือมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป บุคคลจะมีเจตคติดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งใดนั้นบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลอย่างยิ่ง

ดังนั้นเจตคติของวัยรุ่นในเรื่องเพศ จึงชี้ให้เห็นถึงเจตคติของ ชุมชน พ่อ-แม่ ของวัยรุ่นเหล่านั้นต่อเรื่องพฤติกรรมทางเพศด้วย เจตคตินั้นมีผลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของคนนั้นๆ ซึ่ง เจตคติหรือทัศนคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกนึกคิด ที่บุคคลนั้นๆมีต่อสิ่งต่างๆ และมีผลมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การอบรมสั่งสอนของบิดามารดา การเลียนแบบจากการกระทำต่อกันระหว่างบิดามารดา การได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ เด็กวัยรุ่นไทยในปัจจุบันจึงมีความคิดหรือทัศนคติที่สับสนในเรื่องเพศ เพราะการปกปิดความจริงในเรื่องเพศจากบิดามารดา ตลอดจนความสับสนในเรื่องเพศของสังคมโดยรวม ความสับสนเหล่านี้ได้แก่ ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีจะไม่แสดงหรือพูดในเรื่องเพศ ความรู้ทางเพศเป็นเรื่องของหญิงโสเภณี ผู้ชายที่มีความต้องการทางเพศเป็นเรื่องปกติ ซึ่งทำให้ทัศนคติของวัยรุ่นเกิดการสับสนในบางเรื่องอาจตรงข้ามกับความเป็นจริงที่ปฏิบัติอยู่ สำหรับการเกิดทัศนคติเรื่องเพศ มีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. การเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กของครอบครัวมีอิทธิพลต่อเจตคติเรื่องเพศ เช่น การเลี้ยงดูเหมาะสมกับเพศของลูกหรือไม่ การสั่งสอนลูกให้มีความรับผิดชอบนับถือเพศตรงข้าม และการไม่ฉกฉวยผลประโยชน์จากเพศตรงข้าม จะเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กเพราะเขาจะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มองโลกในแง่ดี มีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ดีกับคู่สมรส

2. ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทการเป็นเพศชาย และเพศหญิง ความคาดหวังนี้รวมไปถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญรองมาจากครอบครัว สังคมนั้นมีความเป็นธรรม หรืออนุญาตให้ทั้งสองเพศมีบทบาทอย่างไร ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

3. ความแตกต่างทางด้านสรีระวิทยาของร่างกาย เพศหญิงมีสรีระร่างกายเพื่อมีบทบาทของความเป็นแม่ต้องตั้งครรภ์และคลอดบุตร ดังนั้นการจะเรียกร้องให้เพศหญิงสามารถหาความสุขทางเพศได้เท่ากับเพศชายนั้นจึงไม่มีทางเป็นไปได้ แต่โดยทั่วไปแล้วการที่เพศหญิงเรียกร้องสิทธินั้น เพื่อให้สังคมและเพศชายยอมรับว่าเพศหญิงก็ต้องการความสุขจากการมีความสัมพันธ์ทางเพศเช่นกัน เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้สึก มีความต้องการเท่ากับเพศชาย

โดยสรุป เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคล ซึ่งทำให้พร้อมที่จะปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความรู้สึกนั้น เจตคติในเรื่องเพศจึงเป็นความคิดความรู้สึกที่จะมีปฏิกริยาพร้อมที่จะปฏิบัติเรื่องเพศ และมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หากบุคคลมีเจตคติที่ไม่ดีในเรื่องเพศ ก็จะส่งผลถึงการมีพฤติกรรมทางเพศที่อาจก่อให้เกิดปัญหาให้กับตนเอง และสังคมได้

3.2 ค่านิยมเรื่องเพศ

ได้มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของค่านิยมไว้ เช่น พรรณี ช.เจนจิต (2538 หน้า 532) ได้อธิบายว่า ค่านิยม หมายถึง ความนิยมชมชอบต่อสิ่งต่างๆหรือสถานการณ์ใดๆ และมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นสิ่งที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ การเคารพนับถือผู้ใหญ่ ดังนั้นค่านิยมจึงเป็นเรื่องของความเหมาะสม เป็นเรื่องของสิ่งที่พึงประสงค์ สำหรับคนในชาติหรือในสังคมนั้นๆจะยึดถือปฏิบัติ เช่น ค่านิยมเรื่องเพศของสังคมไทยไม่นิยมให้ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน แต่ในสังคมชาวเขาเผ่าม้งมีค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่สำคัญ (ซูพินิจ เกษมณี. 2531 หน้า 30-31) เช่น เพศชายมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าเพศหญิง มีค่านิยมสตรีที่ยืนท่ามาหากิน ดังนั้นชายที่จะเลือกสตรีมาเป็นคู่ครองต้องมีคุณสมบัติเป็นคนขยันสามารถทำหน้าที่เป็นภรรยาและแม่ที่ดีของครอบครัวได้ แต่คุณค่าการเป็นสาวพรหมจารีไม่ได้เป็นเงื่อนไขสำคัญ ดังนั้นชาวเขาเผ่าม้งจึงมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองก่อนแต่งงาน เป็นต้น

4. พฤติกรรมทางเพศ

การศึกษาพฤติกรรมทางเพศในสังคมไทยได้กระทำกันอย่างจริงจังมีผลอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ที่สื่อกล่าวอยู่ในภาวะวิกฤตและเป็นการระบาคโดยผ่านทางพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้นรูปแบบของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น สามารถ

แบ่งแยกได้เป็น 3 แบบ คือ (Oh. MK, Feinstein RA, and Pass RF. 1988 p. 21-32 ; ชาญชัย สุชาติวัฒนชัย และสุวัชัย อินทรประเสริฐ. 2534 หน้า 23-52)

1. การมีประสบการณ์ทางเพศเร็วและการแต่งงานช้า พบในประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นส่วนใหญ่ และพบในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ โดยลักษณะเด่นที่แสดงออกมาจากความพร้อมของประสบการณ์ทางเพศในวัยรุ่นตอนกลางจนถึงตอนปลายคือ มีการคุมกำเนิดต่ำ การตั้งครรภ์นอกสมรสที่ไม่พึงปรารถนาสูง มีอัตราการทำแท้งที่สูง แต่งงานช้า ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ และพบอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สูง

2. การแต่งงานและเลี้ยงดูบุตรเร็ว โดยลักษณะเด่นพื้นฐานคือ การแต่งงานที่อายุใกล้เคียงกับการเริ่มมีระดู การมีและการเลี้ยงดูบุตรเร็วและบ่อย กิจกรรมทางเพศก่อนสมรสเป็นสิ่งที่ปกติทำให้เกิดการตั้งครรภ์และคลอดบุตรก่อนสมรส การทำแท้งโดยผิดกฎหมายและไม่ปลอดภัย ในบางพื้นที่มีการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่สูง จะประสบปัญหาภาวะการมีบุตรยากตามมาถ้ามีการดูแลสุขภาพไม่ถูกต้องเพียงพอ

3. ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ พบมากเป็นพิเศษในชุมชนเมือง ในการถ่ายทอดทางสังคม โอกาสทางเพศเช่นเดียวกับโอกาสทางการศึกษาที่ขยายตัวมากขึ้นสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง รูปแบบเกี่ยวกับเพศและการเจริญพันธุ์มีการลอกเลียนแบบและบางอย่างผสมผสานกัน การเหนี่ยวนำทางประเพณียังคงปรากฏอยู่ แต่มีประสิทธิผลน้อยกว่าในอดีตที่ผ่านมา อายุแรกสมรสมากขึ้น การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนสมรสในหมู่วัยรุ่นที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการเลือกทางออกด้วยการทำแท้งเพิ่มมากขึ้น ความเชื่อมั่นต่อการคุมกำเนิดกำลังเพิ่มขึ้น

สำหรับ นภภรณ์ หะวานนท์ (2539 หน้า 7-9) ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศไว้ว่า พฤติกรรมทางเพศ เป็นสิ่งที่คนแสดงออกมาทั้งในรูปของการกระทำและคำพูด ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ พฤติกรรมทางเพศอาจเป็นสิ่งที่คนแสดงออกมาต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น เป็นผลผลิตของสังคมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศซึ่งถูกปลูกฝังให้กับสมาชิกของสังคมนั้น โดยผ่านทางครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ชุมชน ตลอดจนสื่อมวลชน

แต่พฤติกรรมทางเพศในสังคมไทยได้ถูกหล่อหลอมให้ผู้หญิงและผู้ชายมีบทบาททางเพศที่แตกต่างกัน โดยที่ผู้ชายซึ่งอยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัวนั้น จะมีบทบาทในการทำงานนอกบ้านและบทบาทเพื่อความสำเร็จในชีวิตการงาน ในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทเพื่อสนับสนุนความสุขความรักในครอบครัว การเรียนรู้บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายมาจากผู้ใหญ่ที่ได้รับการหล่อหลอมในเรื่องความแตกต่างของบทบาททางเพศ ดังนั้นเด็กจึงถูกสั่งสอนให้มีบทบาทและ

งานตรงกับเพศของตนเอง เด็กสาวจะต้องเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบงานบ้าน เด็กชายจะถูกสั่งสอนในเรื่องการศึกษาและการคบเพื่อนโดยไม่ต้องรับผิดชอบงานบ้าน การถูกสั่งสอนไม่เพียงแต่ผ่านทางสถาบันครอบครัวเท่านั้น แต่ผ่านทางสถาบันอื่นๆ ด้วย เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันสังคม ซึ่งจะหล่อหลอมแนวคิดของเด็กในเรื่องบทบาททางเพศรวมไปถึงพฤติกรรมทางเพศด้วย ดังจะเห็นได้ว่าสังคมไทยให้ออกาสผู้ชายสามารถมีคู่รักได้มากกว่าหนึ่งคน ขณะที่หล่อหลอมให้ผู้หญิงมีทัศนคติว่าผู้หญิงสามารถมีคู่รักได้เพียงคนเดียว และสังคมยังเน้นว่าผู้หญิงไม่ควรเปิดเผยถึงความรู้สึกเกี่ยวกับเพศและพฤติกรรมทางเพศของตนเองรวมถึงความต้องการของตนเองด้วย ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางเพศและการมีความสัมพันธ์ทางเพศ เช่น เมื่อผู้หญิงคิดว่าตนเองสามารถมีคู่รักได้เพียงคนเดียว ดังนั้นความพอใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่รักของตนซึ่งสามารถมีเพียงคนเดียวจึงขึ้นอยู่กับความรักความจริงใจ ขณะที่ความพอใจของผู้ชายซึ่งสามารถมีคู่รักได้มากกว่าหนึ่งคน จึงขึ้นอยู่กับความสุขและความสนุกที่ตนเองได้รับจากการร่วมเพศ (Holland . 1992 . p. 42)

ส่วนแบบแผนพฤติกรรมทางเพศของชาวเขาเผ่าต่างๆในประเทศไทย สามารถจำแนกได้เป็น 2 แบบ (อ้างใน นิพัทธเวช สืบแสง. 2541 หน้า 29-30) คือ

1. แบบแผนวัฒนธรรมของสังคม ที่ยินยอมให้หนุ่มสาวสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานได้แก่เผ่า แม้ว เหมะ ลีซอ และอีก้อ
2. เป็นแบบแผนวัฒนธรรมของสังคม ที่ห้ามหนุ่มสาวมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ได้แก่ เผ่ากะเหรี่ยง ลัวะ ถิ่น และขมุ

การที่กลุ่มชาติพันธุ์มีแบบแผนพฤติกรรมทางเพศในลักษณะดังกล่าวไม่ใช่เพราะความบังเอิญ แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิตการผลิตของแต่ละเผ่าและอาจตั้งเป็นข้อสรุปทั่วไปได้ว่าสังคมชาวเขาในประเทศไทยยินยอมให้หนุ่มสาวมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน จะเป็นกลุ่มที่มีหรือเคยมีการตั้งถิ่นฐานแบบไม่ถาวร มีหรือเคยมีการประกอบการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอยและมีลักษณะครอบครัวแบบพหุภรรยา (pologamy) หรือสามีมีภรรยาได้หลายคน ส่วนสังคมชาวเขาที่ห้ามหนุ่มสาวมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานจะมีการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร มีการประกอบการเกษตรแบบไร่หมุนเวียนและมีลักษณะครอบครัวแบบสามีภรรยาเดียว (monogamy)

ในสังคมชาวเขาเผ่าม้งเป็นกลุ่มที่มีการตั้งถิ่นฐานแบบไม่ถาวรได้รับผลกระทบจากนโยบายการปราบปรามและกดขี่ของชาวจีนที่มีต่อชนกลุ่มน้อยที่มีมาในแต่อดีต จึงอพยพหลบหนีภัยมาแสวงหาถิ่นที่อยู่บนดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้สังคมมีวิถีชีวิตที่เร่ร่อนการ

ตั้งถิ่นฐานจะเป็นแบบชั่วคราวและมีการประกอบการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย ซึ่งเป็นการเกษตรที่ใช้แรงงานคนในการตัดฟันและเผาต้นไม้หรือป่าบนพื้นที่สูงแล้วเพาะปลูกพืชจำพวกที่เดิมอยู่ชั่วคราวเวลาหนึ่ง เมื่อดินหมดความอุดมสมบูรณ์แล้วก็จะย้ายไปตัดฟันและเผาป่าในที่ใหม่ การเกษตรแบบนี้จึงมีการย้ายชุมชนเพื่อประกอบการเกษตร สังคมในลักษณะนี้จึงให้ความสำคัญกับการเพิ่มปริมาณแรงงานให้แก่สังคมโดยผ่านระบบการจัดการในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ มีการยินยอมให้หนุ่มสาวมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างการเกี่ยวพาราฮีหรือก่อนแต่งงาน และมีระบบครอบครัวที่เปิดโอกาสให้สามีสามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคน ทั้งนี้เป็นการเสริมสร้างให้มีการเพิ่มปริมาณแรงงานให้แก่ครอบครัวและสังคม จึงมีวิธีการเฉพาะที่จะสนับสนุนให้เกิดการเพิ่มแรงงาน อีกทั้งวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าแม้วยังมีกฎเกณฑ์ว่าน้องจะแต่งงานก่อนพี่ไม่ได้ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้จะต้องเสียเงินให้แก่พี่เป็นการขอขมา ซึ่งเป็นการเร่งเร้าให้มีการแต่งงานเร็วขึ้นถ้าไม่ยอมให้มีการเสียเงินกันในช่วงพี่น้อง และเป็นการทำให้การแต่งงานซึ่งน่าจะเป็นเรื่องของบุคคล กลายเป็นเรื่องของครอบครัวและสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าแม้ว จึงเอื้อให้เกิดพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นได้ (จันทบูรณ์ สุทธิ, 2524 หน้า 8)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่นำมากำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นแนวคิดทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีกลไกทางเพศหรือทฤษฎีระบบเพศสัมพันธ์ (The Sexual system) และแบบจำลองการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (Premarital Sexual Permissiveness) สำหรับทฤษฎีกลุ่มที่ 2 เป็นแนวคิดทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมทางสุขภาพ คือทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) โดยแต่ละแนวคิดทฤษฎีมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

1.1 ทฤษฎีกลไกทางเพศ (The Sexual System) ทฤษฎีกลไกทางเพศได้รับการพัฒนาและนำเสนอโดย แอบรามสัน (อ้างในเจลิมชัย ปัญญาธิ, 2538 หน้า 69-71) ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อ

เสนอว่าการแสดงออกทางเพศ (Sexual expression) ถูกควบคุมด้วยกลไกเชิงสมมุติฐานที่เรียกว่า โครงสร้างทางสติปัญญา (Cognitive structure) ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นแหล่งเก็บความรู้ตลอดจนประมวลประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งโครงสร้างทางสติปัญญานี้ได้รับการหล่อหลอมหรือพัฒนามาจากองค์ประกอบหรือตัวป้อน (Input) ที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. มาตรฐานของพ่อแม่ (Parental Standards) มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดูตลอดจนค่านิยมของบิดามารดาจะเป็นตัวหล่อหลอมหลักการในโครงสร้างทางสติปัญญาของบุตร
2. บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) บรรทัดฐานทางสังคม หมายถึง กฎเกณฑ์ทางสังคม เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็ก โดยผ่านทางกลุ่มเพื่อน องค์กรวัฒนธรรม และชุมชน รวมทั้งสื่อมวลชน
3. วุฒิภาวะ (Maturation) เป็นการพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพภาวะจิตใจ และอารมณ์ เพื่อพัฒนาจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และส่งผลชัดเจนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น
4. ประสบการณ์ทางเพศในอดีต (Previous Sexual Experience) การเรียนรู้เกี่ยวกับเพศในอดีตได้ก่อตัวเป็นหลักปฏิบัติแห่งความประพฤติ (Codes of Conduct) ซึ่งจะกำหนดว่าจะรับรู้และจดจำเป็นหลักการในการประพฤติทางเพศ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้บทบาททางเพศของชายและหญิง ค่านิยม ความคาดหวังและความต้องการทางเพศ เป็นสิ่งที่เด็กได้รับรู้จดจำเป็นหลักการ และนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

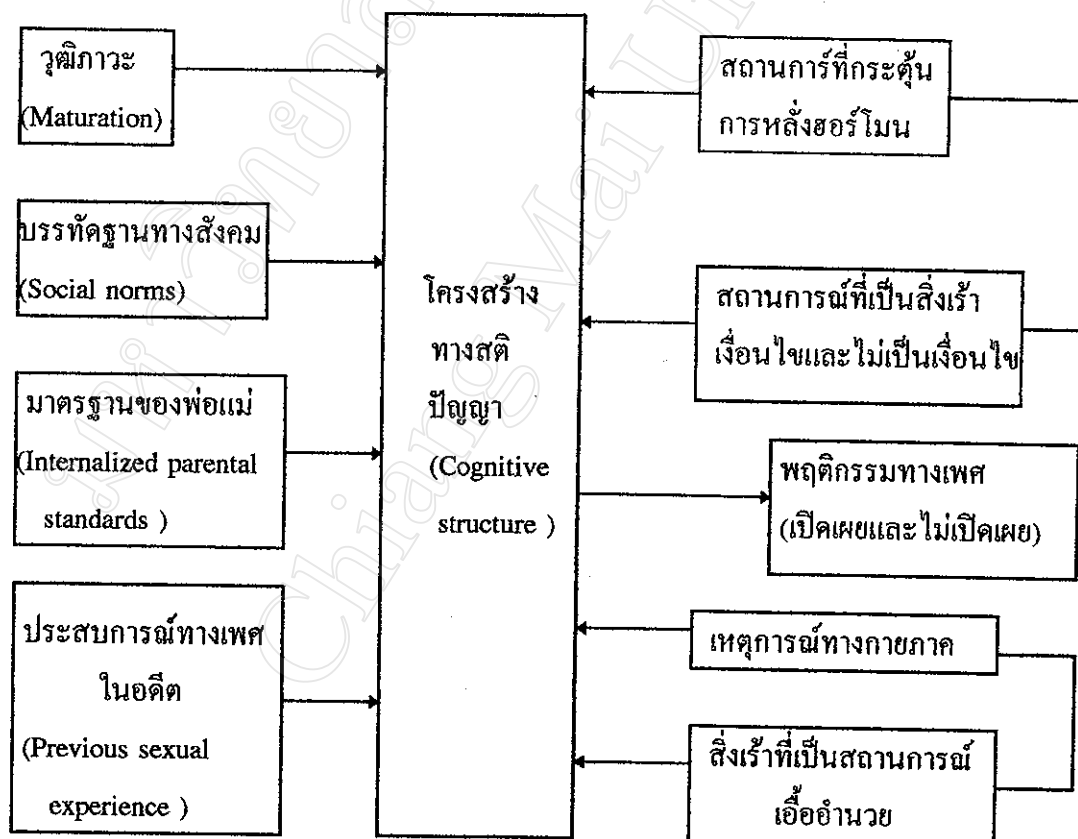
อย่างไรก็ตามโครงสร้างทางสติปัญญาดังกล่าวเป็นศักยภาพเชิงจิตที่อยู่ในตัวบุคคลซึ่งมักจะถูกระตุ้นจากสิ่งที่เรียกว่า เครื่องกระตุ้นทางเพศ (Sexual Stimulation Cause) แบ่งออกเป็น 4 อย่าง คือ

1. Endocrinological Stimuli สิ่งกระตุ้นจากฮอร์โมนในแต่ละบุคคล
2. Physiological Stimuli เป็นอิทธิพลอันเนื่องมาจากระบบประสาทส่วนกลางหรือลักษณะทางสรีรวิทยา
3. Conditioned and Unconditioned Stimuli เป็นสิ่งกระตุ้นที่ถูกล้างสมอง หรือไม่ได้ถูกล้างสมองไว้ ซึ่งสิ่งกระตุ้นเหล่านี้เป็นสิ่งที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เช่น ภาพโป๊ การกอดจูบ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ตลอดจนสิ่งชั่วร้ายทางกามารมณ์อื่นๆ

4. Situational Stimuli เป็นอิทธิพลจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อม หรือตัวแปรภายนอก เช่น การใช้ยา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ทฤษฎีกลไกทางเพศสามารถเขียนเป็นแบบจำลองความสัมพันธ์ได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ตามทฤษฎีกลไกทางเพศ

ที่มา : D. Byrne and W. Fisher edited 1983 : p. 54. (อ้างใน เกลิมชัย ปัญญาดี 2538. หน้า 71)

จากทฤษฎีกลไกทางเพศ ที่สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้ง โดยพิจารณาจากโครงสร้างทางสติปัญญาที่วัยรุ่นชายเขาเผ่าม้งได้รับ หรือพัฒนาจากองค์ประกอบด้านวุฒิภาวะ บรรทัดฐานทางสังคม มาตรฐานของพ่อแม่ และประสบการณ์ทางเพศของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้งที่ได้รับมาในอดีต ขณะเดียวกันพฤติกรรมทางเพศก็จะถูกกระตุ้น โดยสิ่งเร้าสำคัญ 4 ประการ คือ การหลั่งฮอร์โมน สิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข และไม่เป็นเงื่อนไข เช่น การกอดจูบ การได้รับสิ่งกระตุ้นทางกามารมณ์ เหตุการณ์ทางกายภาพและสิ่งเร้าที่เป็นสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวย เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

1.2 แบบจำลองการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (Premarital Sexual Permissive) แนวคิดเกี่ยวกับการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ได้รับการพัฒนาและเสนอโดยริสส์ (Reiss, 1996 อ้างใน เฉลิมชัย ปัญญาธิ หน้า 72-73) ตามแนวคิดดังกล่าวได้ให้ความหมายของการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานว่า หมายถึง ระดับของการยอมรับในความใกล้ชิดทั้งทางร่างกายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงก่อนสมรส โดยที่พื้นฐานของพฤติกรรมเกี่ยวกับการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของบุคคลแบ่งได้เป็น 2 มิติ คือ

1. ด้านร่างกาย (Body - Centered) ให้ความสำคัญกับลักษณะทางชีวภาพของร่างกาย โดยมีเป้าหมายของพฤติกรรมเพื่อให้ความสุขทางเพศ เช่นการกอดจูบ การเส้าโลม
2. ด้านอารมณ์ (Person - Centered) ให้ความสำคัญกับอารมณ์ของบุคคล เช่น ความรัก ความผูกพัน

แบบจำลองการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจะให้ความสนใจกับเจตคติของบุคคลว่าเป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางเพศ โดยได้แบ่งเจตคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของบุคคลทั่วไปออกเป็น 4 ประเภท

1. การละเว้น (Abstinence) คือ หญิงชายไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน
2. การยินยอมให้ได้ถ้ามีความรัก ความเสน่หาต่อกัน (Permissive with affection) คือ ถ้าชายและหญิงมีความรักความผูกพันทางใจต่อกันอย่างมั่นคง ก็สามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้

3. การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน โดยไม่มีความผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน (Permissive without affection) คือ การร่วมเพศเป็นสิ่งที่ชายหญิงสามารถทำได้โดยไม่คำนึงถึงความรัก แต่ขึ้นอยู่กับความดึงดูดทางกาย เช่น ความหล่อ ความสวยงาม เป็นต้น

4. มาตรฐานเชิงซ้อน (The double-standard) คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานสามารถยอมรับได้ในฝ่ายชาย และถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดในฝ่ายหญิง

นอกจากจะให้ความสำคัญกับเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานแล้ว ธีสส์ยังให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางสังคมว่ามีส่วนกำหนดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานโดยสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ บรรทัดฐานของชุมชน บทบาทในครอบครัว มาตรฐานทางเพศของพ่อแม่ กลุ่มเพื่อน และความโน้มเอียงด้านทัศนคติทางเพศของแต่ละบุคคล

จากแบบจำลองการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน น่าจะนำมาอธิบายพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้งในแง่พฤติกรรมทางเพศถูกกำหนดโดยปัจจัยสำคัญ คือ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้ง สภาพแวดล้อมทางสังคมของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้ง เช่น บรรทัดฐานเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในชุมชน บทบาทครอบครัว กลุ่มเพื่อน ความโน้มเอียงด้านทัศนคติทางเพศของวัยรุ่นชายเขาเผ่าม้งแต่ละคน

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสุขภาพที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่นำมาเป็นแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ คือ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ซึ่งทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย ฟิชไบน์ และไอเซน ในช่วงปี ค.ศ. 1970-1980 (Fishbein & Ajzen, 1975 และ Ajzen & Fishbein, 1980) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำนายพฤติกรรมเพื่อผลในขั้นสุดท้าย คือ ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในที่สุด ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยด้วย

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล คือ เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และรู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่เชื่อว่าพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยแรงขับเคลื่อนในระดับไร้สำนึก หรืออำนาจ ความปรารถนาต่างๆ และเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์มิได้ถูกกำหนดโดยอารมณ์หรือขาดการ

พิจารณา ก่อน แต่เชื่อว่ามนุษย์ได้มีการพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตนเอง ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งทฤษฎีนี้มุ่งเน้นทำนายพฤติกรรม และทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และเชื่อว่าถ้าสามารถนิยามพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนแล้วก็จะทำให้ทราบถึงตัวกำหนดพฤติกรรม ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้เชื่อว่า “ความตั้งใจ” ของบุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดๆจะเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิด (Immediate Determinant) กับการกระทำ ดังนั้นวิธีที่ง่ายที่สุดและให้ผลในทางที่เป็นไปได้ที่สุดในการวัดหรือทำนายพฤติกรรม คือการศึกษาถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติ หรือกระทำพฤติกรรมของเขา ถ้าสามารถวัดความตั้งใจหรือกระทำพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะสามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงมากที่สุด

ตัวกำหนดความตั้งใจที่จะปฏิบัติ หรือกระทำพฤติกรรม (Determinant of Behavioral Intention) ของบุคคลตามแนวคิดของทฤษฎีนี้ กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวกำหนดพื้นฐาน 2 ประการ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล และผลกระทบของสังคม กล่าวคือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินของบุคคลต่อพฤติกรรม ปัจจัยดังกล่าวคือ “เจตคติต่อการกระทำพฤติกรรม” (Attitude toward Behavior) เป็นการตัดสินใจของบุคคลว่าพฤติกรรมนั้นดีหรือเลว เขาชอบหรือต่อต้านพฤติกรรมนั้นๆ ตามทฤษฎีนี้เน้นเจตคติต่อพฤติกรรมมากกว่าเจตคติต่อวัตถุหรือเป้าหมายโดยตรง เช่น เจตคติต่อการป้องกันโรคเอดส์

2. ปัจจัยด้านสังคมหรือผลกระทบจากสังคม เป็นปัจจัยด้านการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับแรงผลักดันของสังคมที่จะให้เขากระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น นั่นคือ การรับรู้บรรทัดฐานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวเขา โดยการคาดถึงความรู้สึกของบุคคลสำคัญเหล่านั้นที่มีต่อพฤติกรรมของเขา เช่น การรับรู้ว่าคุณค่าหรือกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อเขาสนับสนุนหรือคัดค้านการที่เขาจะปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ เนื่องจากเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสังคม ปัจจัยตัวนี้จึงเรียกว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับ “บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง” (Subjective Norms) หรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนั่นเอง

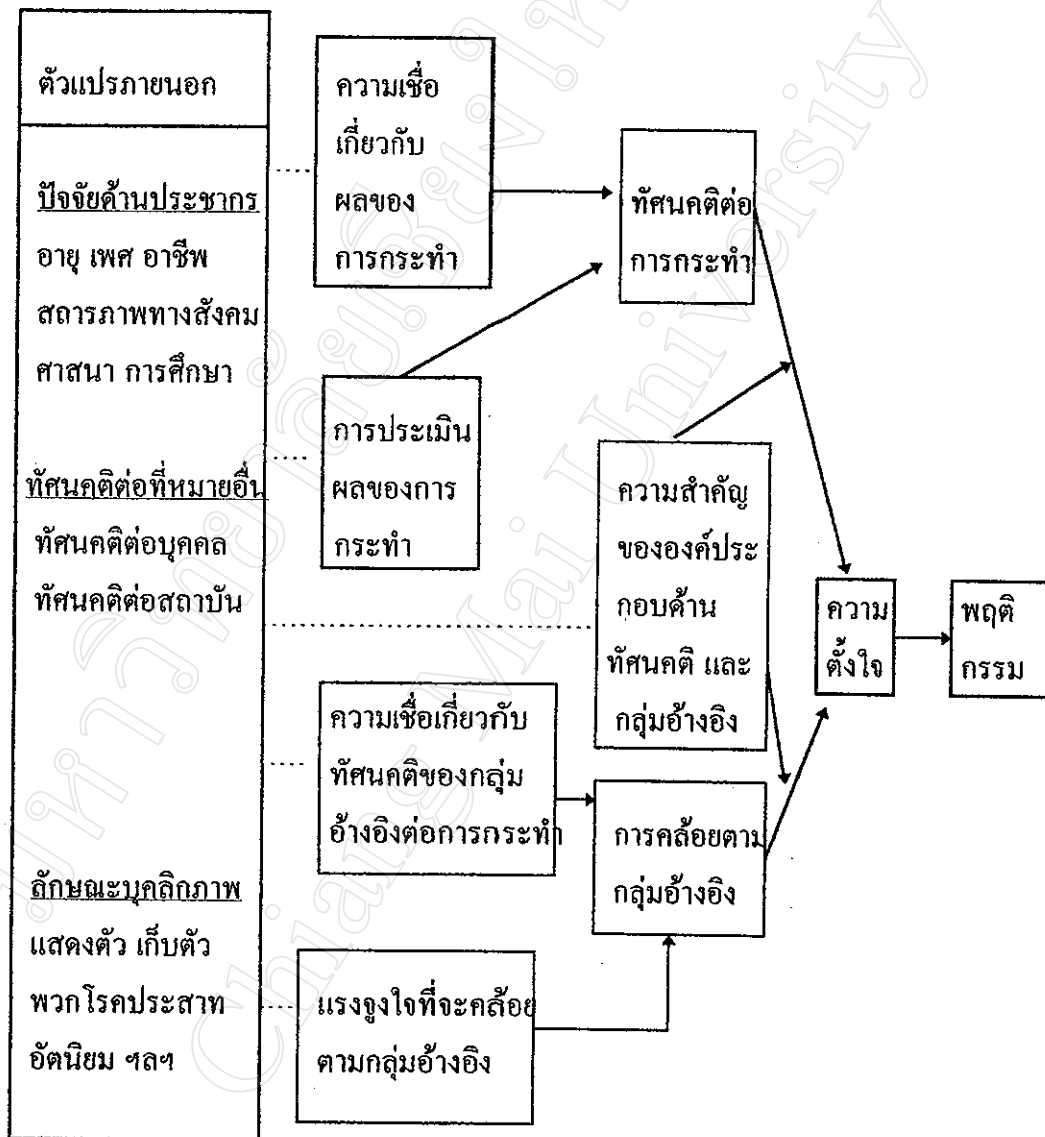
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลว่า คนอื่นส่วนมากที่มีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนี้ บุคคลต้องพิจารณาความคาดหวังที่เป็นความเชื่อของบุคคลอื่นรอบตัวเขา (Normative Belief) ซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยเฉพาะตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาก

กว่าบุคคลสำคัญโดยทั่วไป ซึ่งเรียกกลุ่มอ้างอิงเด่นชัด (Salient Referents) และกลุ่มอ้างอิงเด่นชัดนี้เท่านั้นที่จะมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคลในการกระทำพฤติกรรม

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลก็มีได้ละเอียดที่จะพิจารณาปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นๆ หรือตัวแปรภายนอก (External Variables) ว่าอาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมด้วย แต่ก็ยังเชื่อว่าตัวแปรภายนอกเหล่านั้นจะมีผลโดยอ้อมต่อพฤติกรรมเหล่านั้นเท่านั้น ซึ่งอิทธิพลของตัวแปรเหล่านั้นถูกเชื่อมโยงโดยความเชื่อ เช่น ระดับการศึกษาอาจมีอิทธิพลต่อความเชื่อที่บุคคลยึดถือ จะทำให้มีอิทธิพลต่อเจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งจะมีผลต่อความตั้งใจที่จะปฏิบัติ แล้วจึงส่งผลถึงพฤติกรรมในที่สุด

ไอเซนและฟิชบายน์ ได้เสนอความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทฤษฎีและตัวแปรภายนอก ที่มีต่อความตั้งใจซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในรูปของโครงสร้างความสัมพันธ์ ดังเสนอในแผนภูมิที่ 2 (Ajzen and Fishbine. 1980. p. 84)

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆกับความตั้งใจ และพฤติกรรมของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

———— ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีที่มีความแน่นอนเกี่ยวกับความเชื่อและพฤติกรรม

..... ความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ระหว่างตัวแปรภายนอกกับพฤติกรรม

ที่มา : Icek Ajzen & Martin Fishbein. Understanding attitude and Predicting Social Behavior. 1980 : p. 84.

โดยสรุปจากการศึกษาทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม คือปัจจัยด้านเจตคติต่อการกระทำ และปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะนำมาอธิบายพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาย เขาเผ่าม้งว่าขึ้นอยู่กับเจตคติต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นมีการปฏิบัติให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องอย่างไรนั้น น่าจะขึ้นกับกลุ่มอ้างอิงที่เป็นบิดามารดา กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลสำคัญอื่น ที่มีความเห็นในการสนับสนุนส่งเสริมพฤติกรรม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำเอาปัจจัยด้านเจตคติต่อพฤติกรรมทางเพศ และการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมาเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษา

บททวนวรรณกรรมและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนรายงานการวิจัยที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศดังมีรายละเอียดดังนี้

1. อายุ

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการทดลองค้นหาสิ่งใหม่ๆ และต้องการความเป็นอิสระเพิ่มมากขึ้นตามช่วงของอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศ ได้มีผู้ที่ศึกษาว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ คือ

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2530 หน้า 282-284) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศก่อนแต่งงานของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท โดยศึกษาวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี จำนวน 361 คน เป็นชาย 175 คน หญิง 186 คน พบว่า สัดส่วนของการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มอายุ 18-24 ปี ต่อกลุ่มอายุต่ำกว่า 18 ปี เท่ากับ 4:1

สันศักดิ์ เสริมศรี และสืบพงษ์ ไชยพรรค (2530 หน้า 302-303) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเขตเมืองส่วนภูมิภาค โดยศึกษานักศึกษาสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่อายุ 17-19 ปี จำนวน 510 คน เป็นชาย 274 คน และหญิง 236 คน พบว่า วัยรุ่นเมื่อ

อายุมากขึ้น จำนวนของผู้ที่มีเพศสัมพันธ์จะมากขึ้น กล่าวคือ วันรุ่นที่มีอายุ 17,18,19 ปี จะเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 12.4, 35.1 และ 52.5 ตามลำดับ

จุฑามาศ นุชนารถ (2531. หน้า 78-81) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยทำการศึกษาจากนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4,5,6 จำนวน 836 คน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อวัยรุ่นมีอายุเพิ่มขึ้นอัตราการมีเพศสัมพันธ์ก็ยิ่งสูงขึ้น นักเรียนวัยรุ่นอายุ 15 ปี จะเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 10.5 และนักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุ 19 ปีขึ้นไปจะเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 38.5

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536 หน้า 108-110) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ของคณาจารย์วัยรุ่นในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยศึกษาคณาจารย์วัยรุ่นสตรีอายุ 15-20 ปี จำนวน 503 คน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์แบบตามกันกับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคณาจารย์วัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าสัดส่วนของคณาจารย์วัยรุ่นที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ต่อผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และเคยมีเพศสัมพันธ์ เท่ากับ 5:1

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 หน้า 93-94). ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษานักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4-6 จำนวน 150 คน และนักศึกษาชายชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1-3 จำนวน 284 คน รวม 434 คน พบว่า กลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์จะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-19 ปี มากที่สุด ร้อยละ 32.8 และวัยรุ่นชายที่มีอายุ 15-17 ปี ร้อยละ 20.1

2. เพศ

สังคมในเมืองไทยจะให้ความสำคัญในเรื่องเพศแก่ชายมากกว่าหญิงในวัยและสถานภาพเดียวกัน โดยถือว่าชายมีอิสระมากกว่าหญิง สตรีโสดต้องรักษาพรหมจารี แต่ในปัจจุบันบทบาทของชายและหญิงในเรื่องเพศได้เปลี่ยนไป หญิงและชายมีสิทธิเสรีภาพเกือบเท่าเทียมกัน แต่ความคาดหวังของสังคมในเรื่องเพศยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สังคมยังคาดหวังว่าสตรีโสดไม่ควรมีความสัมพันธ์ทางเพศจนกว่าจะแต่งงาน และแต่ละสังคมยังยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของทั้งชายและหญิงแตกต่างกัน ซึ่งได้มีผู้ที่ศึกษาไว้หลายท่าน คือ

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526 หน้า 115-116) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และ ประสพการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดย ศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายสามัญและสายอาชีพ จำนวน 685 คน เป็นชาย 274 คน หญิง 384 คน พบว่า นักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนหญิงถึง 30 เท่า คือ นักเรียนชาย ร้อยละ 48.9 นักเรียนหญิง ร้อยละ 1.6 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ และเพศชายและเพศหญิงมี ประสพการณ์ทางเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2530 หน้า 285-286) ได้ศึกษาพฤติกรรมทาง เพศก่อนแต่งงานของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท พบว่า วัยรุ่นชาย ร้อยละ 75 และวัยรุ่นหญิง ร้อย ละ 40 เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และเห็นด้วยยิ่งขึ้นถ้ามีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่แต่งงานด้วย และเมื่อถามถึงประสพการณ์ของการมีเพศสัมพันธ์ พบว่าวัยรุ่นชาย 2 ใน 3 (ร้อยละ 66) เคยมีเพศสัมพันธ์ แต่วัยรุ่นหญิงมีเพียง ร้อยละ 9

ศรีพัทธา จาริวงค์ (2539 หน้า 101-102) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อ พฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาใน กลุ่มเยาวชนชายหญิงโสดที่มีอายุ 15-24 ปี ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัด นครราชสีมา จำนวน 526 ราย พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เยาวชนเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ จะเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.5 และเพศหญิง ร้อยละ 11.8

3. ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรม เพราะมีความสัมพันธ์กับรายได้ และชีวิตความเป็นอยู่ ความสามารถในการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถต่างๆ บุคคลที่มีระดับ การศึกษาดำ จึงมักที่จะมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและการเกิดพฤติกรรมด้วย ซึ่งได้มีผู้ศึกษาเกี่ยว กับระดับการศึกษาที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ ไว้หลายท่าน อาทิเช่น

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536. หน้า 111) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติ กรรมเพศสัมพันธ์ของคนงานวัยรุ่น ในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ระดับการศึกษาของคนงานวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ตามกันกับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มาก และผู้ที่มีการศึกษาดำจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์น้อย

ศรีพัทธา จาริวงค์ (2539 หน้า 102) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วัยรุ่นที่มีการศึกษาแตกต่างกัน คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมีพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. อาชีพ

อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดรายได้ ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลทำให้เกิดรายได้แตกต่างกัน เช่นอาชีพค้าขายโดยส่วนใหญ่จะมีรายได้มากกว่าอาชีพรับจ้าง รายได้ที่เกิดขึ้นมีผลต่อพฤติกรรมต่างๆตามมาจากแต่ละบุคคล เพราะรายได้สามารถตอบสนองความต้องการในบางเรื่องได้ เช่นการเที่ยวเตร่ การจัดซื้อ หรือหาสิ่งที่ตนเองต้องการได้ นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษารายได้มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ อาทิเช่น

จุฑามาศ นุชนารถ (2531. หน้า 79) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับค่าใช้จ่ายแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับค่าใช้จ่ายรายเดือนสูงจะมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่ได้รับค่าใช้จ่ายรายเดือนน้อยกว่า

พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2536 หน้า 96) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ของคณงานวัยรุ่นในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้มากจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มาก และผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์น้อย

5. ประสบการณ์การย้ายถิ่น

ประสบการณ์การย้ายถิ่น หมายถึง การย้ายถิ่นออกและย้ายถิ่นเข้าระหว่างชุมชนกับสังคมภายนอก การย้ายถิ่นเป็นพฤติกรรมทางประชากรที่ส่งผลให้ผู้ย้ายถิ่นได้มีโอกาสพบปะสิ่งใหม่ๆและมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างจากผู้ไม่ย้ายถิ่น ขณะเดียวกันผู้ย้ายถิ่นซึ่งอยู่ห่างไกลจากครอบครัวก็มักจะเผชิญกับความเหงา ความเครียด มักหาทางออก โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ เช่นการเที่ยวสถานเริงรมณ์ สถานบริการทางเพศ หรือการมีกิจกรรมในระหว่าง

การย้ายถิ่น ก็อาจเกิดพฤติกรรมทางเพศทางอ้อม เช่น การทำงานในการบริการร้านอาหาร การทำงานในสถานเริงรมณ์ต่างๆ ซึ่งมีผลการศึกษาของ เฉลิมชัย ปัญญาติ (2538 หน้า 263-264) ได้ศึกษาเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมและปัจจัยในระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ โดยศึกษาในเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้ออายุ 13-19 ปี จำนวน 629 คน และผลการศึกษาพบว่า เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อที่เคยมีประสบการณ์การย้ายถิ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อที่เคยมีประสบการณ์การย้ายถิ่นสูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์สูง และเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อสูงที่เคยมีประสบการณ์การย้ายถิ่นต่ำมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ต่ำ

6. ความรู้เรื่องเพศ

ความรู้เรื่องเพศ จะได้รับข้อมูลมาจากหลายแหล่ง เช่น ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อสารมวลชน องค์กรชุมชน เป็นต้น ถ้าได้รับความรู้ที่ถูกต้อง พฤติกรรมทางเพศก็เป็นไปในทางที่เหมาะสม ได้มีผู้ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ไว้หลายด้าน คือ

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526 หน้า 118) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับปานกลาง

จุฑามาศ นุชนารถ (2531 หน้า 80-81) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความรู้เรื่องเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์จะมีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับต่ำ แต่กลุ่มที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์จะมีความรู้อยู่ในระดับสูง

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 หน้า 96) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.1 แต่ความรู้เรื่องเพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และผลการศึกษาของ ศรีพัทรา จาริวงค์ (2539 หน้า 106-107) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ ของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความรู้เรื่องเพศของเยาวชนกับพฤติกรรมทางเพศไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้เรื่องเพศอยู่ในระดับสูงกลับมีพฤติกรรมทางเพศในระดับที่สูงด้วย

7. เจตคติเรื่องเพศ

เจตคติเรื่องเพศเป็นความคิดที่ถูกหล่อหลอมและได้รับอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมทางเพศของกลุ่ม ให้เกิดความคิด ความเชื่อ จนเกิดการยอมรับและประพฤติปฏิบัติ ซึ่งมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องเพศไว้ เช่น

ระวีวรรณ วุฒิปะสิทธิ์ (2526 หน้า 119) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนวัยรุ่น โดยเฉลี่ยมีเจตคติเรื่องเพศในเชิงบวก ร้อยละ 98.30

จริยา ชัยวิรัตน์ (2534. หน้า 105) ได้ศึกษาความเชื่อที่เกี่ยวกับเพศ การสมรส และการเกิดของนักเรียนหญิง โรงเรียนสตรีระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเชื่อที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง เชื่อว่าหญิงไม่ควรทอดสะพานให้ชายก่อน ร้อยละ 96.0 พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดที่ถูกผู้หญิงจะต้องรักษาไว้ ร้อยละ 92.5 มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจะมีโอกาสให้กำเนิดลูกไม่มีพ่อ ร้อยละ 87.7 การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกติ ร้อยละ 85.6 และเห็นว่าหญิงชายไม่ควรไปไหนด้วยกันตามลำพังสองต่อสอง ร้อยละ 62.7

และมีผลการศึกษาของ พิมพัชรณ ศิลปสุวรรณ (2536 หน้า 113-114) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ของคณงานวัยรุ่น ในโรงงานอุตสาหกรรมเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า เจตคติของคณงานวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของคณงานวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ โดยกลุ่มที่มีเจตคติในระดับดีจะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แตกต่างไปจากกลุ่มที่มีระดับเจตคติปานกลาง

ศรีพัทรา จาริวงค์ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ ของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เยาวชนที่ทำงานในโรง

งานอุตสาหกรรม ที่มีพฤติกรรมทางเพศแตกต่างกัน จะมีระดับเจตคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เฉลิมชัย ปัญญาดี (2538 หน้า 256-60) ได้ศึกษาเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมและปัจจัยในระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ จากการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ พบว่า วัยรุ่นชายชาวเขาเผ่าอีเก้อที่มีเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อม คือ ค่านิยมความมีอิสระทางเพศในชุมชน

อุมาภรณ์ ภัทราวณิช (2538 หน้า 66) ได้ศึกษาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เสี่ยงของวัยรุ่น โดยทำการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นในสถานการศึกษา 14 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 449 คน เป็นเพศชาย 225 คน เพศหญิง 224 คน พบว่า วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่มีทัศนคติ ความเชื่อในเรื่องบทบาททางเพศในทางบวกสูงกว่าวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นที่มีอายุสูงขึ้นจะมีทัศนคติทางบวกในเรื่องเพศมากขึ้น และจากผลการศึกษาในระดับลึกพบว่า วัยรุ่นหญิงและชายมีความคิดเห็นว่าบทบาทของหญิงและชายในปัจจุบันเท่าเทียมกันทุกเรื่อง แต่ความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือวัยรุ่นชายเห็นว่าหญิงที่แต่งงานแล้วไม่ควรมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นแต่ผู้ชายสามารถมีได้เพราะสังคมยอมรับในเรื่องนี้ แต่วัยรุ่นหญิงเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ของคนที่แต่งงานแล้วและไปมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย

8. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการเกิดพฤติกรรม จะถูกกำหนดโดยความเชื่อของบุคคลว่าคนอื่นมีความสำคัญต่อเขาคิดว่าเขาควรปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้นการมีพฤติกรรมใดๆจะเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มที่อยู่รอบข้าง เช่น พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อน เป็นต้น ซึ่งมีผลการศึกษาของหลายๆท่านที่ได้ศึกษาถึงการคล้อยตามกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ อาทิเช่น

จุฬามาศ นุชนารถ (2531 หน้า 78-79) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการที่เพื่อนสนิทเคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

นิภา มนูญปัจจุ (2535 หน้า 30) ศึกษาเรื่องนักเรียนมัธยมศึกษายุคไฮเทค พบว่า นักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคู่วัยรุ่นลงมาเป็นหญิงบริการหรือสาวเสิร์ฟ เนื่องจากเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการชักนำให้เกิดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก โดยการไปเที่ยวกับเพื่อน มีการดื่มสุราแล้วชักนำไปเที่ยวกับหญิงบริการ

เฉลิมชัย ปัญญาดี (2538 หน้า 265-66) ได้ศึกษาเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมและปัจจัยในระดับบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ พบว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 หน้า 89-90) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชาย ในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นชายที่มีเพื่อนสนิทเคยมีเพศสัมพันธ์กับคนรักและหรือหญิงบริการ จะมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

9. สิ่งกระตุ้นทางเพศ

การได้รับสิ่งกระตุ้นทางเพศ เช่น การอ่านหรือดูหนังสือที่ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ ดูภาพโป๊เปลือย และการดูวิดีโอหรือภาพยนตร์ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ การดื่มสุรา เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางเพศโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าวเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและมีความต้องการทางเพศสูง ประกอบกับความรู้ต่างๆเกี่ยวกับเรื่องเพศ และการถ่ายทอดความรู้เรื่องเพศยังไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นวิธีการอย่างหนึ่งในการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นดังกล่าว คือ การอ่านหนังสือ การดูเทปโทรทัศน์ การอ่านหนังสือ และจากการสนทนาภายในกลุ่มเพื่อน ซึ่งสื่อความรู้เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่มักมีลักษณะที่ผิดไปจากความเป็นจริง มีการเสนอไปในแนวทางลามกอนาจาร ภาพโป๊ต่างๆ (วันทนีย์ วาสิกะสิน. 2526 หน้า 64)

จากการศึกษาของ ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526 หน้า 119) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่อ่านหนังสือลามก หรือภาพโป๊ทั่วไป เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 90.9 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 46.6 นอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนชาย ร้อยละ 44.2 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 9.6 เคยดูเทปโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ

ในขณะที่การศึกษาของ จุฑามาศ นุชนารถ (2531 หน้า 80-81) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การอ่านหนังสือลามกหรือการดูภาพการร่วมเพศ และการดูภาพยนตร์หรือเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับการร่วมเพศ มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุรัตน์ เจียมประชาชนรากร (2537 หน้า 146) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1-3 จำนวน 514 คน พบว่า นักเรียนชายที่เคย เพ็ชวลับบาร์ สถานอาบ อบ นวด หรือสถานเริงรมย์อื่นๆ และอ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. พฤติกรรมทางเพศ

จากการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เป็นหลัก ซึ่งได้มีการศึกษาด้านพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชนทั้งชายและหญิง ดังนี้

การศึกษาของ เกื้อ วงศ์บุญสิน และเยาวลักษณ์ ปรปักษ์ขาม (2531. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย โดยศึกษาจากเยาวชนชายหญิง อายุ 15-24 ปี จำนวน 1,018 คน เป็นชาย ร้อยละ 52 หญิง ร้อยละ 48 พบว่า หนุ่มสาวที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์กับต่างเพศ ร้อยละ 17.1

จุฑามาศ นุชนารถ (2531 หน้า 79) ได้ศึกษาการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนมีเพศสัมพันธ์คิดเป็น ร้อยละ 23.3

การศึกษาของ จรวยพร สุภาพ และคณะ (2533 หน้า ก) ได้ศึกษาสุขวิทยาการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นที่ทำงานในโรงงานผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาคณงานวัยรุ่นชายหญิงอายุ 15-24 ปี จำนวน 323 คน เป็นชาย 166 คน หญิง 157 คน พบว่า วัยรุ่นเพศชายและหญิงมีประสบการณ์ทางเพศ ร้อยละ 68.1 และ 11.5 ตามลำดับ

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ (2539 หน้า 97) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อัตราการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 25.8 เคยสำเร็จความใคร่ให้ตนเอง ร้อยละ 67.3 และร้อยละ 25.0 มีการสำเร็จความใคร่ให้ตนเอง 1-2 ครั้งต่อเดือน

ศรีพัทธา จาริวงส์ (2533 หน้า 115-123) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยมีพฤติกรรมทางเพศ ร้อยละ 81.8 มีการติดต่อไปมาหาสู่ ร้อยละ 71.7 และเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ร้อยละ 25.9 โดยเป็นชาย ร้อยละ 51.5 และหญิง ร้อยละ 11.8

การศึกษาของ เฉลิมชัย ปัญญาดี (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเชิงโครงสร้างสังคมสิ่งแวดล้อมและปัจจัยในระดับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนชายชาวเขาเผ่าอีเก้อ พบว่า วัยรุ่นชาวเขาเผ่าอีเก้อเคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงคนรัก ร้อยละ 59.8 คนรู้จัก ร้อยละ 53.4 และหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 44.8

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาวเขาเผ่าม้ง เป็นสิ่งที่วัยรุ่นชาวเขาเผ่าม้งได้รับการเรียนรู้จากการศึกษา จากการหล่อหลอมหรืออบรมทางสังคม (Socialization) โดยผ่านทางสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อ ชุมชนที่อาศัยอยู่ การย้ายถิ่น ตลอดจนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมทางสังคมและจากปัจจัยภายในบุคคลของวัยรุ่นเอง จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความรู้และเจตคติเรื่องเพศ ซึ่งมีผลกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นชาวเขาเผ่าม้ง สรุปผังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

